

ว่าด้วยความหมายของคำไทยปัจจุบัน

ปองจิต อ่อนเฝ้า*

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาที่ร่ำรวยถ้อยคำ เราสามารถเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะกับระดับบุคคล และเหมาะกับกาลเทศะต่าง ๆ ได้ ถ้าผู้ใช้มีความแตกฉานในการใช้คำแล้ว ไม่ว่าจะใช้ภาษากับใคร และใช้ในโอกาสใด จะเป็นภาษาทางการหรือไม่เป็นทางการก็สามารถทำได้อย่างดี จะใช้ในภาษาพูดหรือภาษาเขียนก็ให้อารมณ์ ความรู้สึกได้ตรงตามที่ต้องการ

ในปัจจุบันมีลักษณะที่น่าสังเกตเกี่ยวกับความหมายในการใช้คำเกิดขึ้นหลายประการ ซึ่งลักษณะนั้นๆ มีผลต่อประสิทธิภาพในการสื่อสาร รวมทั้งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะของภาษาโดยรวมด้วย บทความ “ว่าด้วยความหมายของคำไทยปัจจุบัน” ในที่นี้ จะกล่าวถึงความหมายในการใช้คำที่ทำให้เกิดเป็นความกำกวมในภาษา เป็นตัวอย่างให้มีการสังเกตการใช้คำอื่นๆ ในลักษณะเดียวกัน หรือในลักษณะอื่นๆ ทั้งในการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนที่ใช้ภาษาไทยได้สนใจ และหันมาศึกษาแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภาษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสื่อสารที่ถูกต้องเหมาะสม และจะได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาคำไม่ถูกต้องที่อาจเกิดขึ้น ไม่ให้เป็นความเสียหายแก่ภาษา

ความรู้เกี่ยวกับคำและความหมายของคำ

ความหมายของคำว่า “คำ” ที่จะกล่าวถึงในบทความนี้ คือ ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ ที่ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง “เสียงพูดหรือลายลักษณ์อักษรที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้น เพื่อแสดงความคิด โดยปรกติถือว่าเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดที่มีความหมายในตัว”^๑ และความหมายตามตำราวจีวภาคของพระยาอุปกิตศิลปสารที่หมายความว่า “เสียงที่พูดออกมาได้ความหมายอย่างหนึ่งตามความต้องการของผู้พูด จะเป็นกี่ยาวงศ์ก็ตาม เรียกว่า คำหนึ่ง บางคำก็มีพยางค์เดียว บางคำก็มีหลายพยางค์”^๒

คำในภาษาไทยนั้นแบ่งลักษณะการใช้เป็น ๗ ชนิด ตามหน้าที่ของคำนั้นๆ คือ

๑. คำนาม เป็นคำบอกชื่อ คน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น
๒. คำสรรพนาม เป็นคำใช้แทนชื่อต่างๆ

* รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ค.บ. (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ค.ม. สาขาการสอนภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ๓. คำกริยา เป็นคำบอกอาการของคน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น
- ๔. คำวิเศษณ์ เป็นคำประกอบคำอื่นให้มีความต่างออกไป (อาจแยกเป็นคำคุณศัพท์ ใช้ประกอบนาม, สรรพนาม และคำกริยวิเศษณ์ ใช้ประกอบกริยา, คุณศัพท์ และวิเศษณ์)
- ๕. คำบุพบท เป็นคำสำหรับนำหน้านาม และสรรพนาม
- ๖. คำสันธาน เป็นคำเชื่อมคำ หรือความให้ติดต่อกัน
- ๗. คำอุทาน เป็นคำบอกเสียงต่างๆ

ทั้งนี้คำในภาษาไทยมักเป็นคำโดดๆ จึงไม่มีที่สังเกตแน่นอนว่าเป็นคำชนิดใด คำชนิดหนึ่งจะนำไปใช้เป็นคำอีกชนิดหนึ่งก็ได้ แล้วแต่รูปของประโยค

ในส่วนของความหมายของคำแต่ละคำ ความหมายของคำต่างๆ ในการสื่อสารจะมี ๒ ลักษณะ คือ การใช้ในความหมายโดยตรง และการใช้ในความหมายโดยนัย สรุปได้ดังนี้^๓

ความหมายโดยตรง คือ ความหมายประจำคำ เป็นความหมายที่ทุกคนที่ใช้ภาษาเดียวกัน เข้าใจตรงกันเมื่อใช้คำนั้น ความหมายโดยตรงนี้มีทั้งคำเดียวมีความหมายประการเดียว และคำเดียวที่มีหลายความหมาย เช่น

กิน หมายถึง เคี้ยว, เคี้ยวกลืน

ขัน หมายถึง ๑. ภาชนะสำหรับดักหรือใส่ น้ำ (นาม)

๒. ทำให้ติงหรือแค้น (กริยา)

๓. อาการร้องของไก่ (กริยา)

๔. หัวเราะ (กริยา)

ความหมายโดยนัย คือ ความหมายของคำซึ่งเข้าใจกันเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีพื้นฐานและประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งเมื่อใช้ในความหมายโดยนัย คำนั้นจะหมายถึงสิ่งอื่นที่ไม่ใช่ความหมายประจำคำ เช่น คำว่า กิน อาจหมายถึง โกง เป็นต้น

ว่าด้วยความหมายของคำไทยปัจจุบัน

ปัจจุบันการใช้คำชนิดต่างๆ เป็นไปอย่างกว้างขวาง ความต้องการในการติดต่อสื่อสารที่ขยายตัวมากขึ้นได้ทำให้การใช้คำมีความหลากหลายขึ้นด้วย การใช้คำความหมายโดยตรงและโดยนัยได้ตรงตามความหมายและนัยที่ต้องการ คือความถูกต้องเหมาะสม ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันการใช้คำในความหมายที่ไม่ถูกต้อง หรือใช้คำที่ขาดความเข้าใจที่ตรงกันก็จะทำให้การสื่อสารขาดประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความสับสนเป็นความกำกวมในภาษา และบางครั้งอาจทำให้ลักษณะของภาษาเสียหายได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ ให้ความหมายคำว่า กำกวม ว่าหมายถึง “เคลือบคลุม คลุมเครือ หรือมีความหมายได้หลายอย่าง”^๔ ซึ่งผู้เขียนบทความเห็นว่า ความกำกวมที่เกิดขึ้นนี้สามารถแก้ไขได้ ถ้าทุกคนช่วยกันสังเกต ทำความเข้าใจและเอาใจใส่ในการใช้คำเหล่านั้น

การใช้คำที่อาจทำให้เกิดเป็นความกำกวมในภาษา ที่จะกล่าวถึงเป็นตัวอย่างในที่นี้ได้แก่

๑. คำที่มีความหมายประการเดียว แต่นำไปใช้ในสองลักษณะ โดยที่ผู้ใช้เข้าใจว่าเป็นการใช้ที่ถูกต้อง

ตัวอย่างคำในข้อนี้ คือ คำว่า “ภาพพจน์” “ภาพพจน์” เป็นศัพท์บัญญัติจากคำว่า “figure of speech” หมายถึง “สำนวนภาษารูปแบบหนึ่ง เกิดจากการเรียบเรียงถ้อยคำด้วยวิธีการต่างๆ ให้ผิดแผกไปจากการเรียงลำดับคำ หรือความหมายของคำตามปกติเพื่อให้เกิดภาพ หรือให้มีความหมายพิเศษ”^๕ พจนานุกรมให้ความหมายสั้นๆ ว่า คือ “คำพูดที่เป็นสำนวนโวหารทำให้นักเห็นเป็นภาพ”^๖

จากความหมายดังกล่าว คำว่า “ภาพพจน์” จึงเป็นเรื่องของการใช้ถ้อยคำให้เกิดภาพ ไม่ใช่ “ภาพที่เกิดจากความนึกคิดหรือที่คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น” ซึ่งความหมายประการหลังนี้ พจนานุกรมใช้คำว่า “ภาพลักษณ์”^๗ (จากคำภาษาอังกฤษว่า “image”)

ความสับสนที่เกิดขึ้นคือการนำคำ “ภาพพจน์” ไปใช้ในความหมายของคำ “ภาพลักษณ์” ซึ่งแม้จะมีการทักท้วงการใช้ให้ถูกต้องตามพจนานุกรมและผู้ใช้ส่วนหนึ่งเข้าใจ แต่ก็ยังคงมีผู้นิยมใช้ในความหมายของ “ภาพลักษณ์” อยู่ เช่น

“... คำพูดของรองประธานธนาคารโลก ที่สำนักข่าวกระจายไปทั่วโลก ผมเชื่อว่าจะช่วยให้ ‘ภาพพจน์’ ของประเทศไทยดีขึ้นอย่างแน่นอน”^๘

หรือ “... ไม่อยากให้ดารานางงามไปทำภาพพจน์เสียหาย หรือมีภาพพจน์ที่ไม่ดีในสายตาของประชาชน”^๙

ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ได้เคยมีผู้เสนอให้ยอมรับความหมายของคำภาพพจน์ตามที่มีผู้นิยมใช้อย่างไรก็ดีการยอมรับความหมายของคำ “ภาพพจน์” และ “ภาพลักษณ์” ตามพจนานุกรม ด้วยการทำความเข้าใจความหมายของคำทั้งสองให้ชัดเจน และเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ก็จะทำให้เรามีคำ ๒ คำ ทั้งคำ “ภาพพจน์” และ “ภาพลักษณ์” คงไว้ใช้ในภาษา และไม่เกิดเป็นความกำกวมอีกต่อไป

มีกรณีการใช้คำในความหมายไม่ถูกต้องที่จะขอยกเป็นตัวอย่างมาเพิ่มเติมไว้ในข้อนี้ เพราะปรากฏการใช้กันแพร่หลายพอสมควร และเป็นการใช้ที่ทำให้เกิดเป็นความกำกวมเช่นกัน คือ การใช้คำว่า “รวมหัว” กับคำว่า “สุมหัว”

คำว่า “รวมหัว” และ “สุมหัว” เป็นคำที่มีความหมายประจำคำของตนเอง คือพจนานุกรมให้ความหมายไว้ว่า “รวมหัว” หมายถึง “ร่วมกันคิด, ร่วมกันทำ”^{๑๐} และ “สุมหัว” หมายถึง “สุมกระหม่อม, มั่วสุม (ใช้ในทางที่ไม่ดี)”^{๑๑}

จากความหมายดังกล่าว “รวมหัว” จะมีความหมายเป็นกลางๆ จะนำไปใช้ในทางดีหรือทางร้ายก็ได้ แต่ “สุมหัว” จะใช้ในทางที่ไม่ดีเท่านั้น ดังนั้น จึงไม่ถูกต้องที่จะกล่าวถึงการทำงานของคณะบุคคลที่เป็นไปในทางสุจริตว่า “สุมหัวกันทำงาน”

๒. คำที่ใช้แล้วทำให้ความหมายเดิมต่ำลงในกรณีนี้คือการนำคำที่เคยใช้ในความหมายอันสูงส่ง ใช้ด้วยความเคารพยกย่องว่าเหนือกว่าบุคคลอื่น สิ่งอื่น มาใช้กับบุคคลหรือสิ่งของทั่วๆ ไป

คำที่เป็นตัวอย่างในข้อนี้คือ คำว่า “บรมครู” คำว่า “บรม” มีความหมายตามพจนานุกรมว่า “อย่างยิ่ง, ที่สุด (มักใช้นำหน้าคำที่เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า พระเจ้าแผ่นดินและพระอัครมเหสีเป็นต้น เพื่อ

แสดงพระเกียรติยศยิ่งใหญ่อ)๒ คำว่า “บรมครู” จึงใช้ หมายถึง พระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นบรมศาสดาของพระพุทธศาสนา แต่ในปัจจุบันคำนี้นำมาใช้ หมายถึง “ใครก็ได้” ที่มีความสามารถทางใดทางหนึ่งเป็นอย่างมาก เช่น “บรมครูแห่งวงการมวย” หรือ “บรมครูแห่งวงการภาพยนตร์”๑๓ เป็นต้น

อีกคำหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายกัน คือ คำว่า “ศิลปิน” พจนานุกรมให้ความหมายว่า “ผู้มีศิลปะในการแสดงออก โดยมากเกี่ยวกับเรื่องร้องรำทำเพลง”๑๔ ศิลปินจึงควรเป็นผู้มีความสามารถในการแสดงออกอย่างยอดเยี่ยม แต่ในปัจจุบันจะเห็นการใช้คำนี้กับคนที่เป็นักแสดงทุกระดับความสามารถ โดยอาจใช้ลดหลั่นตามความรู้สึกของผู้ใช้ว่าให้ความยกย่องเพียงใดด้วยการใช้ลักษณนามที่ต่างกัน เช่น ศิลปินหลายคน ศิลปินแห่งชาติหลายท่าน ศิลปินหลายเบอร์ และศิลปินตัวแรก๑๕ เป็นต้น

ความหมายของคำที่ถูกทำให้สูงขึ้นหรือต่ำลงตามความรู้สึกของผู้ใช้ภาษาเช่นนี้ เป็นความกำกวมอย่างหนึ่ง ซึ่งสร้างความสับสนในการใช้ภาษาได้ และที่สำคัญคือได้ทำให้ความหมายที่แท้จริงของคำเปลี่ยนไปด้วย

๓. คำที่ใช้แล้วทำให้ลักษณะภาษาผิดไป คือการใช้คำผิดไปจากลักษณะปกติของคำนั้น

ตัวอย่างการใช้คำในข้อนี้ คือ การใช้คำว่า “ท่าน” นำหน้าชื่อคนธรรมดาแทนคำว่า นาย นาง นางสาว ลักษณะดังกล่าวนี้ปรากฏการใช้มากในช่วงไม่นานมานี้ เข้าใจว่าเพื่อเป็นการยกย่อง ให้เกียรติผู้ที่ถูกกล่าวถึง เช่น เรียก นาย ก. ว่า ท่าน ก. เป็นต้น

พจนานุกรม ให้ความหมายคำว่า “ท่าน” ไว้ว่า หมายถึง “คำที่ใช้แทนผู้ที่เราพูดด้วย เป็นคำกลางๆ หรือแสดงความเคารพ, เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๒, ใช้แทนผู้ที่เราพูดถึงด้วยความเคารพ เช่น ท่านไม่อยู่, หรือโดยไม่เจาะจง เช่น ย่าลัทธิทรัพย์ท่าน, เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๓ และหมายถึงคำที่ใช้ประกอบหน้าชื่อบรรดาศักดิ์ หรือตำแหน่งแสดงความยกย่อง เช่น ท่านขุน ท่านอาจารย์”๑๖

จากความหมายตามพจนานุกรมดังกล่าว คำว่า “ท่าน” ทำหน้าที่เป็นสรรพนาม หรือถ้าเป็นคำนาม ก็จะใช้ประกอบหน้าตำแหน่งหรือบรรดาศักดิ์เท่านั้น ไม่มีการใช้นำหน้าชื่อบุคคลธรรมดาแทนคำนำหน้านาม นาย นาง นางสาว

คำว่า “ท่าน” ที่นำมาใช้นำหน้าชื่อบุคคลที่เป็นการใช้อยู่ในภาษา โดยมีได้ระบุไว้ในพจนานุกรมก็คือใช้เป็นคำนำหน้านามสำหรับผู้พิพากษา ความหมายโดยนัย คือ การยกย่องบุคคลซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทนของพระมหากษัตริย์ในการตัดสินความ๑๗ หรือการใช้อย่างไม่เป็นทางการ แต่เพื่อยกย่องบุคคลที่มีฐานะทางศักดิ์สูงกว่าสามัญชน เช่น เรียกหม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล ว่า ท่านสุภัทร๑๘

ปัจจุบันมีบุคคลฝ่ายอื่นที่ถือว่าตนเป็นผู้มีเกียรติควรแก่การได้รับความเคารพ ใช้คำนำหน้าชื่อว่า “ท่าน” ด้วย คือ ในกลุ่มผู้แทนราษฎร และแม้จะไม่ได้เป็นผู้แทนราษฎรแล้ว ก็ยังใช้กันอยู่ รวมทั้งใช้กับบรรดาผู้ใกล้ชิดบุคคลกลุ่มนี้ด้วย๑๙

การเรียกขานบุคคลโดยใช้คำนำหน้าชื่อว่า “ท่าน...” เช่นนี้ แพร่หลายในวงการอื่นๆ และในโอกาสต่างๆ การกล่าวอ้างถึงบุคคลในการสัมภาษณ์ การให้ข่าวแก่สื่อมวลชนต่างๆ การเรียกขานในวงการราชการ ในการประชุม สัมมนาของหน่วยงาน องค์การต่างๆ ก็มีให้ได้ยินกันทั่วไป ซึ่งการใช้คำว่า “ท่าน” ในลักษณะเช่นนี้ แม้จะดูเป็นการยกย่อง ให้เกียรติผู้ที่ถูกกล่าวถึง แต่ก็เป็นการใช้อย่างไม่ถูกลักษณะหน้าที่ของคำ และจะเป็นการลดศักดิ์ของคำ “ท่าน” ให้ต่ำลงด้วย

๔. การใช้คำในความหมายที่ไม่เคยใช้

ตัวอย่างของคำในข้อนี้ คือ คำว่า “พันธุ์” พจนานุกรมให้ความหมายว่า “พวกฟอง, ฟีนอง, วงศ์วาน; เทือกเถา, เหล่ากอ, พืช”^{๒๐} ซึ่งจากความหมายนี้ คำว่า “พันธุ์” สามารถใช้ได้ทั้งกับคน สัตว์ และพืช แต่เป็นที่สังเกตว่าตามปกติเราไม่นิยมใช้กับคนนัก เราจะใช้เรียกพ่อวัวพันธุ์ดี ผสมพันธุ์กล้วยไม้ มะม่วงสายพันธุ์ใหม่^{๒๑} แต่ไม่ใช้ว่า คนพันธุ์ดี ผสมพันธุ์คน หรือคนสายพันธุ์ใหม่ (หรือถ้าใช้กับคนก็ในกรณีเฉพาะเป็นไปในทางลบ มิได้ยกย่องเท่าที่ควร ทำนองใช้เป็นศัพท์สแลงเท่านั้น)

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ การนำคำว่า “พันธุ์” มาใช้กับคนในสถานการณ์ปกติ เช่น มีการใช้ว่า

“...ผลิตแม่พิมพ์สายพันธุ์ใหม่ ...ประกันได้ว่าจะได้ครูพันธุ์ใหม่ ...เวลานี้แยกกันคนละส่วน เป็นอาจารย์คนละพันธุ์”^{๒๒}

หรือรายการทางโทรทัศน์รายการหนึ่งที่ใช้ชื่อว่า “แฟนพันธุ์แท้” รวมทั้งมีผู้นำไปใช้ในการเขียนด้วย ดังตัวอย่าง

“ทุกวันนี้ผมกลายเป็น ‘แฟนพันธุ์แท้’ ของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปกะเขาเหมือนกัน...”^{๒๓}

นอกจากนี้ยังปรากฏการใช้กับสิ่งไม่มีชีวิตด้วย เช่น โฆษณาสินค้าชนิดหนึ่งที่ใช้คำว่า “....ปูนไทยพันธุ์แท้”

การใช้คำในความหมายที่ไม่เคยใช้มาก่อน ได้ทำให้มีคำใช้มากขึ้น แต่ก็จะมีเรื่องของความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้องว่า เหมาะสมหรือไม่ เพียงใด โดยเฉพาะการใช้กับบุคคล ดังเช่นคำว่าแม่พิมพ์สายพันธุ์ใหม่ หรือครูพันธุ์ใหม่ และอนาคตอาจมีแพทย์พันธุ์ใหม่ วิศวกรพันธุ์ใหม่ ฯลฯ ตามมา ซึ่งก็คงสร้างความสับสน โดยเฉพาะสร้างความกระอักกระอ่วนใจแก่กลุ่มบุคคลนั้นๆ ไม่มากนัก

๕. การนำคำในลักษณะหนึ่งมาใช้ในสถานการณ์ที่ต่างออกไปและทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป กรณีนี้คือการนำคำที่มีความหมายประจำคำและใช้อยู่ตามปกติไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ที่ต่างออกไปจากเดิม ทำนองการใช้ในความหมายโดยนัย

ตัวอย่างการใช้คำในข้อนี้ เช่น

๕.๑ คำที่ใช้ในทางศาสนา นำมาใช้ในการเมือง

“พรรคการเมืองในฝ่ายรัฐบาลอาจไม่พอใจกันแต่ก็จำใจต้อง ร่วมสังฆกรรม”^{๒๔} กันต่อไป”

คำว่า “สังฆกรรม” คือกิจที่พระสงฆ์ตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไปรวมกันทำภายในสีมา นำมาใช้ในการเมือง ทนอยู่ร่วมกัน

๕.๒ คำที่ใช้ในทางกีฬา นำมาใช้ในการเมือง

“กกต. แจกใบแดง”^{๒๕} ผู้สมัคร ส.ส. ที่มีพฤติกรรมทุจริต”

คำว่า “ใบแดง” ใช้ในการแข่งขันกีฬา ผู้เล่นที่มีเจตนาแฉ่งเล่นรุนแรงทำลายฝ่ายตรงข้าม จะถูกใบแดงไล่ออกจากการแข่งขัน นำมาใช้ในการหมายลงโทษผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ให้ลงรับสมัครเลือกตั้งอีก

๕.๓ คำอื่นๆ นำมาใช้ในการเมือง

“พรรคการเมืองที่คอยเข้าเสียบ”^{๒๖} เป็นรัฐบาล”

คำว่า “เสียบ” หมายถึงเอาของตันลงบนปลายสิ่งที่แหลมๆ, แทะ, เหน็บ, แฉง, นำมาใช้ในความหมายการเข้าไปแทนที่ว่าง

“เขาอาจต้องเว้นวรรค^{๒๗} ทางการเมือง”

คำว่า “วรรค” หมายถึง ตอน, หมวด, หมู่, พวก หรือระยะแห่งหนังสือ ในการเขียนหนังสือจะใช้การเว้นวรรคมาช่วยเพื่อให้อ่านง่าย แยกใจความได้ตามที่ต้องการไม่สับสน เว้นวรรคจึงเป็นเครื่องหมายอย่างหนึ่งในการเขียนหนังสือที่ใช้แยกคำหรือข้อความตามความต้องการของผู้เขียน เมื่อนำมาใช้ในทางการเมือง คำนี้หมายถึงการหยุดกิจกรรมทางการเมืองชั่วคราว

คำว่า “เว้นวรรค” นี้ได้นำมาใช้ในวงการอื่นๆ ด้วย เช่น เว้นวรรคทางธุรกิจ หมายถึงการพักชำระหนี้ชั่วคราวเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจฟื้นตัวเสียก่อน เป็นต้น

“รัฐมนตรี 2 คน กินเกาเหลา^{๒๘} กัน”

คำว่า “เกาเหลา” คือถ้วยเดียวชนิดใดๆ ก็ได้ที่ไม่ใส่เส้น มีแต่น้ำ ผัก และเนื้อสัตว์ คำว่า “กินเกาเหลา” เกิดขึ้นเพื่อสื่อความหมายว่าทั้ง 2 คนนั้นไม่ถูกกัน เข้ากันไม่ได้ ทั้งนี้คงเชื่อมโยงกับสำนวนเดิมว่า “ไม่กินเส้นกัน” ที่หมายถึงไม่ถูกกัน, เข้ากันไม่ได้

การนำคำที่มีความหมายตามปกติไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่แตกต่างออกไปเช่นนี้แม้จะทำให้การใช้คำเป็นไปอย่างกว้างขวาง และเป็นการใช้โดยนัยความหมายแฝง หรือใช้แบบไม่เป็นทางการก็ตาม แต่ก็เพื่อความกำกวมประการหนึ่ง ซึ่งปัญหาของการใช้อยู่ที่การสื่อสารอาจไม่ชัดเจน ถ้าผู้ส่งสารและผู้รับสารขาดความเข้าใจที่ตรงกัน เพราะความหมายของคำเปลี่ยนไปจากเดิม

การใช้ภาษาไทยในปัจจุบัน มีแนวโน้มที่จะนำคำในความหมายปกติไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ เช่นนี้มากขึ้น จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจจะศึกษาติดตาม เช่น

คำนาม	- สวนอาหาร สวนอักษร ลานอักษร
กริยา	- กกด. สอย ๑๐ สว. นักลงทุนรีบซ้อนหุ้น
วิเศษณ์ (คุณศัพท์)	- อาหารจานด่วน ศูนย์มงคลสมรสครบวงจร เป็นต้น

บทสรุป

การระมัดระวังใช้คำในภาษาให้ถูกต้องเหมาะสม คำนึงถึงความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ไม่สับสนกำกวม เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการติดต่อสื่อสาร บริชา ช่างขวัญยืน^{๒๙} กล่าวไว้ว่า ภาษาที่จะเป็นมาตรฐานควรเป็นภาษาที่ยอมรับกันทั่วไป เป็นภาษาที่เป็นของกลาง ของส่วนรวม เป็นภาษาที่ทำให้คนในสังคมที่กว้างออกไปเข้าใจกันทั่วหน้า แม้ข้ามผ่านกาลเวลาบันทึกไว้ให้คนรุ่นหลัง ก็ยังเข้าใจตรงตามที่คุณเขียนต้องการได้^{๓๐} ทุกคนจึงควรใช้คำที่ทำให้สังคมที่กว้างออกไปเข้าใจกันได้ทั่วหน้า และไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าใด คำนั้นก็ควรจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

นอกจากนี้ปรากฏการณ์ทางภาษาดังที่กล่าวมายังเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภาษาด้วย การเปลี่ยนแปลงถือเป็นเรื่องปรกติธรรมดาของภาษาปัจจุบันที่จะมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไป แต่ที่สำคัญคือ การแปรเปลี่ยนดังกล่าวมีผลต่อการสื่อสารและต่อลักษณะของภาษา ไม่มีใครทราบว่าลักษณะใหม่ๆทางภาษาที่เกิดขึ้นนี้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงมากน้อยเพียงใด เปลื้อง ณ นคร ได้กล่าวไว้ว่า คำคำหนึ่งจะหมายความว่าอย่างไรอยู่ที่การยอมรับของผู้ใช้ ถ้าผู้ใช้ไม่ยอมรับ คำคำนั้นก็เลิกใช้หรือสูญไป.... แต่อย่างไรก็ดีการปล่อยให้ภาษาเป็นไปตามความนิยมใช้ก็อาจผันผวนผิดหลักผิดระเบียบ จึงต้องมีการท่วงติง ชี้แจงกัน เพื่อให้ภาษาจำเริญอย่างมีระเบียบแบบแผนมั่นคง^{๓๑} ดังนั้นถ้าทุกคนจะได้ช่วยกันสังเกต ใช้ดุลยพินิจในการใช้ภาษา และคอยชักท้วงเพื่อความเหมาะสมแล้ว นอกจากจะทำให้ทุกคนเป็นผู้ใช้ภาษาที่มีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นแนวทางให้ภาษาของเราพัฒนาไปอย่างเหมาะสมด้วย

เชิงอรรถ

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕*, พิมพ์ครั้งที่ ๖ (กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๘๖.

^๒พระยาอุปทิศศิลปสาร, *หลักภาษาไทย* (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๕๙.

^๓สุรัตน์ ศรีราษฎร์ และคนอื่นๆ, “การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร,” *การใช้ภาษาไทย ๑*, พิมพ์ครั้งที่ ๔ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๐-๒๑.

^๔ราชบัณฑิตยสถาน, *เรื่องเดิม*, หน้า ๙๓.

^๕ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม: ภาพพจน์ โวหาร และกลการประพันธ์* (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๓๙), หน้า ๑๐๙.

^๖ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕*, หน้า ๖๒๐.

^๗เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

^๘ลม เปลี่ยนทิศ, “มาถูกทางจริงๆ,” *ไทยรัฐ*, ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๔, หน้า ๕.

^๙แจ้วริมจอ [นามแฝง], “แก้แล้วดับ,” *ไทยรัฐ*, ๗ เมษายน ๒๕๔๔, หน้า ๓๗.

^{๑๐}ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕*, หน้า ๖๘๕.

^{๑๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๔๖.

^{๑๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๖๐.

^{๑๓}นิตยา กาญจนวรรณ, *ภาษาไทย ๒๐๐* (กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๔๓), หน้า ๘๙.

^{๑๔}ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕*, หน้า ๗๘๓.

^{๑๕}นิตยา กาญจนวรรณ, *เรื่องเดิม*, หน้า ๘๙-๙๐.

^{๑๖}ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕*, หน้า ๓๙๕.

^{๑๗}นิตยา กาญจนวรรณ, *เรื่องเดิม*, หน้า ๑๓๘.

^{๑๘}ปรีชา ช้างขวัญยืน, *วิพากษ์การใช้ภาษาไทย* (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๒๔๙.

^{๑๙}นิตยา กาญจนวรรณ, *เรื่องเดิม*, หน้า ๑๓๘-๑๓๙.

^{๒๐}ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕*, หน้า ๕๙๒.

^{๒๑}นิตยา กาญจนวรรณ, *เรื่องเดิม*, หน้า ๘๑-๘๒.

^{๒๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๒.

^{๒๓}ชุม [นามแฝง], “อาหารยามยาก,” *ไทยรัฐ*, ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๔, หน้า ๕.

^{๒๔}นิตยา กาญจนวรรณ, *เรื่องเดิม*, หน้า ๗๒.

^{๒๕}สุดสงวน [นามแฝง] “ภาษาสมัยในเทศกาลเลือกตั้ง,” *สกุลไทย*, ๔๗ (ธันวาคม, ๒๕๔๓),

๔๗.

^{๒๖}เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

^{๒๗}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๖.

- ๒๘ อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, *ภาษาไทยนอกจอ* (กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์, ๒๕๕๒), หน้า ๒๓-๒๔.
- ๒๙ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ราชบัณฑิต
- ๓๐ ปรีชา ช้างขวัญยืน, เรื่องเดิม, หน้า ๔๗๘-๔๗๙.
- ๓๑ เปลื้อง ณ นคร, *ภาษาวรรณนา*, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ: บริษัทข่าวฟางจำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๔๕-๔๖.

บรรณานุกรม

- แจ้วริมจ่อ [นามแฝง]. “แก้แล้วดับ,” *ไทยรัฐ*, ๗ เมษายน ๒๕๕๔, หน้า ๓๗.
- ชุม [นามแฝง]. “อาหารยามยาก,” *ไทยรัฐ*, ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๔, หน้า ๕.
- นิตยา กาญจนะวรรณ. *ภาษาไทย ๒๐๐*. กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๕๓.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. *วิพากษ์การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- เปลื้อง ณ นคร. *ภาษาวรรณนา*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: บริษัทข่าวฟางจำกัด, ๒๕๕๒.
- ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๙.
- _____. *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม: ภาพพจน์ โวหาร และกลการประพันธ์*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๓๙.
- ลม เปลียนทิศ [นามแฝง]. “มาถูกทางจริงๆ,” *ไทยรัฐ*, ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๔, หน้า ๕.
- สุดสงวน [นามแฝง]. “ภาษาสมัยในเทศกาลเลือกตั้ง,” *สกุลไทย*, ๔๗ (ธันวาคม, ๒๕๕๓) ๔๗, ๙๖.
- สุรัตน์ ศรีราษฎร์ และคนอื่นๆ. “การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร,” *การใช้ภาษาไทย ๑*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓.
- อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล. *ภาษาไทยนอกจอ*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์, ๒๕๕๒.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๑.